

Ulricehamns kommun
kommun@ulricehamn.se

Rektorn vid Gällstads skola, Marbäcks skola,
Tvärreds skola och Vegby skola
maria.persson@ulricehamn.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Gällstads skola, Marbäcks skola,
Tvärreds skola och Vegby skola
i Ulricehamns kommun

Tillsyn i Gällstads skola, Marbäcks skola, Tvärreds skola och Vegby skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Ulricehamns kommun under hösten 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Gällstads skola, Marbäcks skola, Tvärreds skola och Vegby skola besöktes av Skolinspektionen den 19-21 september 2012.

Fakta om skolorna

Gällstads skola ligger i Gällstad ca 15 km från Ulricehamns tätort. Här går sammanlagt 135 elever i förskoleklass och årskurserna 1-6. Det finns en klass för varje årskurs, förutom i årskurs 4 där det finns två klasser. Samtlig personal utgör ett arbetslag. Enligt skolans sammanställningar för årskurs 3 år 2012 nådde 66 procent av eleverna kunskapskraven i svenska och 88 procent i matematik. Alla elever nådde kunskapskraven i SO- respektive NO-ämnena. I årskurs 6 nådde alla elever kunskapskraven i samtliga ämnen utom i engelska (95 procent), matematik (76 procent) och svenska (85 procent). Skolan saknar sammanställningar av kunskapsresultaten för tidigare år.

Marbäcks skola ligger i Marbäck ca 7 km från Ulricehamns tätort. Här går sammanlagt 71 elever i förskoleklass och årskurserna 1-6. Vid skolan finns också elev som är mottagen i grundsärskolan integrerad i grundskolan. Det finns såväl åldershomogena klasser (förskoleklass, årskurs 1 samt årskurs 6) som åldersblandade klasser (årskurs 2-3 respektive 4-5) på skolan. Samtlig personal utgör ett arbetslag. Enligt skolans sammanställningar för årskurs 3 år 2012 nådde i det närmaste alla elever kunskapskraven i svenska och matematik. Alla elever nådde kunskapskraven i SO- respektive NO-ämnena. I årskurs 6 nådde i det närmaste alla elever kunskapskraven i ämnena bild, engelska, svenska och respektive SO-ämne, något färre elever nådde kunskapskraven i matematik. I övriga ämnen nådde samtliga elever i årskurs 6 kunskapskraven. Skolan saknar sammanställningar av kunskapsresultaten för tidigare år.

Tvärreds skola ligger i Stavared ca 15 km från Ulricehamns tätort. Här går sammanlagt 61 elever i förskoleklass och årskurserna 1-6. Förskoleklassen utgör en egen klass medan resterade tre klasser är åldersblandade med årskurserna 1-2, 3-4 respektive 5-6. Samtlig personal utgör ett arbetslag. Enligt skolans sammanställningar för årskurs 3 år 2012 nådde samtliga elever kunskapskraven i svenska, matematik samt SO- respektive NO-ämnena. I årskurs 6 nådde alla elever kunskapskraven i samtliga ämnen utom i matematik, där i det närmaste alla elever nådde kunskapskraven. Skolan saknar sammanställningar av kunskapsresultaten för tidigare år.

Vegby skola ligger i Vegby ca 15 km från Ulricehamns tätort. Här går sammanlagt 54 elever i förskoleklass och årskurserna 1-6. Förskoleklassen utgör en egen klass medan resterade tre klasser är åldersblandade med årskurserna 1-2, 3-4 respektive 5-6. Samtlig personal utgör ett arbetslag. Enligt skolans sammanställningar för årskurs 3 år 2012 nådde i det närmaste alla elever kunskapskraven i svenska, matematik, SO- respektive NO-ämnena. I årskurs 6 nådde alla elever kunskapskraven i ämnena hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik och slöjd. I övriga ämnen i årskurs 6 nådde i det närmaste alla elever kunskapskraven. Skolan saknar sammanställningar av kunskapsresultaten för tidigare år.

Gällstads, Marbäcks, Tvärreds och Vegby skolor leds av samma rektor, vilken även ansvarar för fritidshemmen som finns i anslutning till respektive skola. Vid tiden för tillsynsbesöken hade en nytillträdd, tillförordnad rektor varit i tjänst i ett fåtal dagar. Vid rektorsintervjun deltog tidigare rektor samt tillförordnad rektor. Det som i beslutet fortsättningsvis anges som "rektor uppger" eller liknande, avser tidigare rektors uppgifter.

Helhetsbedömning

Av tillsynen i Gällstads, Marbäcks, Tvärreds och Vegby skolor framgår att eleverna vid skolorna generellt sett når goda kunskapsresultat. På Gällstads skola är det dock en anmärkningsvärd låg andel elever som år 2012 når kunskapskraven i svenska i årskurs 3.

Enligt Skolinspektionens bedömning finns det brister i hur skolorna följer upp elevernas kunskapsutveckling på individnivå i relation till kunskapskraven i respektive ämne, vilket kan försvåra arbetet med att bedöma hur skolan lyckas med att ge alla elever möjlighet att nå kunskapskraven. Vidare saknas det i skolornas dokumenterade kvalitetsarbete uppföljning och utvärdering av skolornas kunskapsresultat i samtliga ämnen och resultat i förhållande till andra nationella mål, som exempelvis mål kring elevinflytande. Detta innebär att viktiga underlag för att identifiera skolornas utvecklingsbehov och relevanta åtgärder för ökad måluppfyllelse saknas. Det är rektors ansvar att skolornas resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven och enligt Skolinspektionens bedömning måste detta arbete utvecklas på skolorna.

Vidare visar tillsynen att arbetet för elever i behov av särskilt stöd måste utvecklas vid skolorna, dels så att alla elever får stöd i den form och omfattning som en utredning visar att de behöver, dels så att rutinerna kring detta arbete följer författningarnas krav. I detta arbete är den samlade kompetensen i elevhälsan en viktig tillgång men av tillsynen framgår att samråd inte alltid sker med den samlade elevhälsan, även om det behövs.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ulricehamns kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 18 januari 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Ulricehamns kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet särskilt stöd.

- Eleverna måste få det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver
- Skolenheterna ska ge studiehundledning på modersmålet till elever som har behov av det
- Den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen ska anmäla det till rektor
- Vid utredningen ska samråd ske med elevhälsan
- Rektor måste se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas

Motivering

Enligt skollagen ska det anmälas till rektor om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i sin skolsituation. Vidare ska, enligt skollagen, rektor se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska hon eller han ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektor. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektor eller den som rektor har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. Enligt läroplanen har rektor ett särskilt ansvar för att undervisningens och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd de behöver. Enligt skolförordningen ska en elev få studiehundledning på sitt modersmål om eleven behöver det.

Rektor uppger att lärare på respektive skolenhet kontaktar specialpedagog när de befarar att en elev inte kommer att nå kunskapskraven. Lärare och special-

pedagog gör en pedagogisk kartläggning/utredning och bedömer om ärendet ska tas upp på EHT-möte. Därefter utarbetar läraren åtgärdsprogram i samråd med specialpedagogen. Vidare uppger rektor att det kan förekomma att lärare utarbetar åtgärdsprogram utan att kontakt tagits med specialpedagog. I skolornas åtgärdsprogram framgår inte att åtgärdsprogrammet är beslutat och att beslutet fattats av rektor. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av uppfyller i varierande grad författningarnas krav. I en del åtgärdsprogram beskrivs under rubriken "Elevers behov" snarare elevers svårigheter än behov och i andra beskrivs elevers behov ottydligt eller generellt, som "eleven behöver mycket stöd" eller "eleven behöver stöttning". Under rubriken "Åtgärder" anges inte alltid konkreta och utvärderingsbara åtgärder, exempelvis anges "stöd enskilt/i liten grupp". I åtgärdsprogrammen framgår inte alltid när och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas och i de fall tidpunkten anges kan detta ligga långt fram i tiden. Exempelvis anges för ett åtgärdsprogram som utarbetats i juni 2012 att utvärdering ska ske "i samband med utvecklingssamtalet vt 2013", vilket kan bli närmare ett år efter att åtgärdsprogrammet utarbetats. Enligt rektor kan det förekomma att de åtgärder som beskrivs i åtgärdsprogrammen inte alltid utgår från elevers behov, utan istället utgår från vilka åtgärder som kan genomföras vid skolan. Enligt rektor finns det elever som inte får det stöd de behöver. Vidare uppger rektor att det förekommer att elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet inte får det. I kvalitetsredovisningen för de fyra skolenheterna för läsåret 2011/12 anges att specialpedagogens roll, kartläggning, utredning och åtgärdsprogrammets innehåll är utvecklingsområden för skolorna.

Av utredningen framgår att lärarna vid skolorna inte alltid anmäler till rektor om det framkommer att en elev riskerar att inte nå kunskapskraven eller har andra svårigheter i sin skolsituation. Vidare saknas rutiner för samråd med elevhälsan vid utredning, om det inte är uppenbart obehövligt. I åtgärdsprogrammen framgår inte att dessa är beslutade och att beslutet har fattats av rektor. Innehållet i åtgärdsprogrammen uppfyller inte alltid författningarnas krav. Av tillsynen framgår också att det finns elever som inte får särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen visar att de behöver och att elever i behov av studiehandledning på modersmålet inte alltid får det. Verksamheterna uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 8-9 §§ skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Ulricehamns kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet bedömning och betygssättning.

- De skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna ska avse elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven

Motivering

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Vidare ska den individuella utvecklingsplanen sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Elever vid skolorna uttrycker att de vid utvecklingssamtalet får information om hur läraren bedömer elevens kunskapsutveckling och att de får möjlighet att sätta upp egna, individuella mål för sin kunskapsutveckling. Elever som ska få betyg för första gången detta läsår beskriver vid flera av skolorna att de får information om hur bedömningen vid betygssättningen går till. Dock framgår av tillsynen att det finns brister i dokumentationen av elevernas kunskapsutveckling. Skolinspektionen har tagit del av individuella utvecklingsplaner (IUP) med skriftliga omdömen från respektive skolenhet. De skriftliga omdömena anger inte alltid elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven. I stället anges vad eleven har arbetat med i form av delar av det centrala innehållet eller den lokala pedagogiska planeringen och/eller elevens intresse och deltagande under lektionerna. Det finns också exempel på omdömen som endast anger "Du klarar målen" och "fortsätt så!", vilket inte beskriver elevens kunskapsutveckling och hur eleven kan utvecklas vidare i ämnet. I någon IUP saknas skriftliga omdömen i ett flertal ämnen som eleven enligt skolornas timplan undervisas i. I de exempel på skriftliga omdömen som Skolinspektionen har tagit del av för elever i årskurs 6 (ht 2011) i respektive skola har sammanfattande omdömen getts i de samhällsorienterande och naturorienterande ämnena i stället för i respektive ämne. Av rektorsintervjun framgår att rektorn är medveten om att det finns brister i de skriftliga omdömena på skolenheterna.

Utredningen visar att de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen inte beskriver elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i samtliga ämnen eleven får undervisning i. Ämnesövergripande skriftliga omdömen kan ges i årskurs 1-3 utifrån kursplanernas utformning av det centrala innehållet i dessa ämnen och årskurser. I årskurserna därefter måste dock de skriftliga omdömena ges utifrån kunskapskraven i varje enskilt

ämne. Verksamheterna uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Ulricehamns kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektor ska ta ansvar för och bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Enligt skollagen och läroplanerna ska rektor ansvara för att utbildningen systematiskt och kontinuerligt planeras, följs upp och utvecklas. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Enligt läroplanerna ansvarar rektor för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå vid de fyra skolenheter som leds av rektorn dokumenteras i en gemensam utvecklingsplan och kvalitetsredovisning. Rektor uppger i intervjun att analys och dokumentation av kvalitetsarbetet behöver förbättras. I den senaste kvalitetsredovisningen, som är gemensam för de fyra skolenheterna, utvärderas verksamheten läsåret 2011/12. I kvalitetsredovisningen finns rubriker som "Barns och elevers ansvar och inflytande", "Insatser för elever i behov av särskilt stöd" och "Utbildningsresultat". Dessa rubriker följs inte av tydliga utvärderingar och analyser för respektive skolenhet av hur de nationella målen har uppfyllts inom dessa områden. Inte heller finns utvärderingar av vilka effekter olika utvecklingsinsatser kopplat till dessa områden har haft. I kvalitetsredovisningen görs vidare en sammantagen bedömning av verksamheterna i förskoleklass och fritidshem för de fyra skolenheterna, men bedömningen kopplas inte till en utvärdering av hur verksamheterna vid respektive skola når de nationella målen för dessa verksamheter. Rektor uppger i intervju att samverkan mellan förskoleklass och skola varierar mellan de olika skolenheterna, och att detta är ett utvecklingsområde. Detta är dock inget som beskrivs i kvalitetsredovisningens avsnitt om verksamheten i förskoleklass. Kunskapsresultaten vårterminen 2012 vid respektive skola har, i de ämnen och årskurser där det finns nationella kunskapskrav, sammanställts vid skolorna inför Skolinspektionens tillsyn. Sådana sammanställningar och analys av kunskapsresultaten har enligt rektor inte gjorts tidigare. I kvalitetsredovisningen

har resultaten i delproven i de olika nationella ämnesproven i årskurs 3 och 6 sammanställts för respektive skola. Dessa resultat analyseras dock inte närmare, exempelvis med frågeställningar kring undervisningens upplägg och genomförande på de områden i kursplanerna som de olika delproven tar upp. Den nytillträdde rektorn uppger att rektorerna vid tiden för tillsynsbesöket har fått i uppdrag att analysera resultaten i de nationella proven från vårterminen 2012. Rektor uppger att arbetet med att på lärar- eller arbetslagsnivå systematiskt planera, följa upp och utveckla undervisningen har kommit olika långt beroende på individ/arbetslag. Ett arbete för att skapa pedagogiska planeringar för respektive ämne har påbörjats men har, enligt rektor, inte kommit särskilt långt.

Utredningen visar att rektor inte tar ansvar för att det vid respektive skolenhet bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och som tar sin utgångspunkt i skolenheternas resultat i förhållande till nationella mål och kunskapskrav. Då det saknas sammanställning och analys av måluppfyllelsen i samtliga ämnen saknas också ett viktigt underlag för att identifiera verksamhetens utvecklingsbehov. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4-5 §§ skollagen

Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Marie Sjöberg och undervisningsråd Elisabeth Fogelberg.

På Skolinspektionens vägnar

Lena Dahlquist
Enhetschef

Linda Svensson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).